

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної студентської науково-практичної конференції 27 травня 2020 року / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 129 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 12.05. 2020 р.).

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Берсенцова А.Ю.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	89
Валявська З.В.	ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ЩОДО ПРОЯВІВ СЕКСИЗМУ В РЕКЛАМНІЙ ПРОДУКЦІЇ.....	91
Висоцька А.К.	СУЧАСНИЙ СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....	93
Галас Т.В.	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО ШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	94
Голуб Д.Ю.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	96
Збаранська Д.В.	ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДБСТ.....	98
Карпенко А.А.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ЖОРСТОКОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗЗСО.....	99
Кулакова А.О.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ УСВІДОМЛЕНОГО БАТЬКІВСТВА ПІДЛІТКІВ З НЕПОВНИХ СІМЕЙ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	101
Редька М.Ю.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	104
Сіденко М.Ю.	ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	106
Скакун Е.Ю.	ГЕНДЕРНІ ТА СЕКСИСТСЬКІ СТЕРЕОТИПИ В РЕКЛАМІ: ВИЯВЛЕННЯ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ.....	108
Скляниченко М.В.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	110

покращити студентам власну професійну траєкторію щодо організації соціальної роботи з дітьми з особливими потребами. Рольова гра «Соціальна адаптація дітей з особливими потребами» передбачала розкриття внутрішнього професійного потенціалу студентів завдяки обраним ролям (соціальний педагог, соціальний працівник, вихователь, методист, консультант, волонтер, психолог, юрист), які включені у процес соціальної підтримки дитини з особливими потребами. Робота в групі, яка побудована на принципі співробітництва, дозволила студентам на особистісному рівні зрозуміти форми, методи роботи з учнями молодших класів, підготувати їх до взаємодії з дітьми з особливими потребами.

Таким чином, розроблений комплекс методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників включає сукупність форм і методів формування готовності фахівців до адаптації дітей з особливими потребами молодшого шкільного віку до мікросередовища.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Подальшого дослідження потребує розгляд підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з батьками учнів з особливими потребами.

Голуб Д.Ю.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент Н.Д. Кабусь

Сучасний світ наповнений швидким розвитком комп'ютерних технологій, яких стає з кожним днем більше. ІТ-процес стрімко розвивається, з'являються нові модернізовані гаджети, нові можливості для світової науки, а разом із ними віртуальні форми спілкування та дозвілля замінюють реальні й не завжди у позитивному аспекті, що може призвести до комп'ютерної адикції. Це безумовно має вплив на дітей як на категорію ризику, а особливо на період «кризи підліткового віку» (13-14 років), оскільки він характеризується перебудовою соціально-психологічних установок та тимчасовим порушенням емоційно-вольової сфери. Українські заклади загальної середньої освіти мають проводити профілактику явища комп'ютерної адикції серед підлітків, тому наше дослідження спрямоване на розробку програми соціально-педагогічної діяльності з профілактики комп'ютерної адикції старших підлітків за Державним стандартом соціальної послуги профілактики.

У нашому дослідженні під комплексною програмою соціально-педагогічної діяльності розуміємо систему пов'язаних між собою за соціально-педагогічним напрямом і змістом соціально-педагогічної роботи заходів, що реалізуються групою суб'єктів, які організовують співробітництво з індивідом чи соціальною групою в прогнозованих чи спонтанних умовах з метою

досягнення оптимального результату. Стратегічною метою програми соціально-педагогічної діяльності з профілактики комп'ютерної адикції старших підлітків в ЗЗСО є формування активної життєвої позиції й позитивних особистісно-орієнтованих цінностей підлітків, їхньої здатності до самоствердження й самореалізації в позитивних видах діяльності. Досліджувана програма розроблена відповідно до етапів відповідної технології, а саме: мотиваційно-ціннісного, когнітивно-розвивального й діяльнісно-творчого й передбачає роботу з учнями, їх батьками та педагогічним колективом.

Так, мотиваційно-ціннісний етап програми передбачає реалізацію комплексу заходів з метою формування у старших підлітків уявлення про існування проблеми комп'ютерної залежності, розгляд учнями цього явища як світового суспільного питання, стимулювання до пошуку вирішення означеної проблеми. Важливими заходами цього етапу є проведення лекції з мультимедійним супроводом «Комп'ютер та життя людини», інтерактивного заняття «Як впливає комп'ютер на моє здоров'я», діагностичної методики на виявлення індивідуальної залежності від гаджетів та Інтернет, комп'ютерних ігор тощо, інтерактивної бесіди «Мої соціальні мережі», гри «Коло друзів» для учнів; проведення батьківських зборів «Моя дитина в екрані»; організація виступу на педагогічній раді «Актуальні питання профілактики комп'ютерної адикції старших підлітків» для педагогічного колективу, а також запрошення керівників громадських організацій, діячів культури і мистецтва, відомих спортсменів і політиків як гостей спікерів для взаємодії з підлітками у форматі «живої бібліотеки».

Когнітивно-розвивальний етап програми спрямовано на ознайомлення учнів з позитивними і негативними аспектами використання комп'ютера, такими явищами як кібербулінг, віртуальна торгівля людьми, торгівля психотропними речовинами через інтернет. Також важливим завданням цього етапу є формування знань про правильне використання комп'ютера, мотивації до саморозвитку підлітків, які захоплюються ІТ-сферою й прагнуть пов'язати свою майбутню професійну діяльність з комп'ютером, а також загалом надання інформації про можливості роботи й кар'єрного зростання у сфері новітніх технологій. На цьому етапі було впроваджено низку заходів для учнів (зокрема, інтерактивне заняття «Сучасні комп'ютерні технології», диспут «Комп'ютер – за та проти», бесіда з елементами тренінгу «Як використовувати комп'ютер корисно», інтерактивне заняття «Камінці під водою: комп'ютер та інтернет» тощо).

Діяльнісно-творчий етап орієнтовано на залучення підлітків до позитивної соціально-значущої діяльності, що передбачає застосування активних форм проведення занять, активну участь підлітків у святах та спортивних заходах, організацію різноманітних видів змістовного дозвілля, включаючи творчість. До цього етапу активно залучаються батьки, педагогічний колектив, оскільки етап має чітку практичну спрямованість й передбачає проведення масових заходів зі значною кількістю учасників, що мають значний емоційний вплив на учасників освітнього процесу. Для учнів у

програмі передбачено проведення виховної години «Багаж цінностей», марафону «Здорові звички», вистави форум-театру «Ні – комп'ютерній залежності», вистави-розробки учнів «Як Петрик став позитивним». На цьому етапі до діяльності активно долучаються батьки, з якими організовуються сімейні свята у ЗЗСО, «Веселі старты» з метою пропаганди здорового способу життя; а також педагогічний колектив, а саме класний керівник має підтримувати ініціативи учнів й допомагати всебічному розвитку підлітків (влаштовувати походи на природу, до театру, до музею тощо).

Також програма передбачає реалізацію превентивних заходів, підготовлених старшими підлітками для учнів молодшої школи для запобігання виникнення проблеми у підлітковому віці, зокрема, заходу для учнів 1-4-х класів «Комп'ютер у моєму житті: як правильно його використовувати». Крім цього, важливу роль у реалізації програми відіграють зв'язки з громадськістю, а саме співробітництво з різноманітними соціальними інституціями: центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді й благодійними організаціями, котрі мають можливість здійснювати просвітницький вплив на підлітків й залучати їх до соціально значущої діяльності, сприяти організації змістовного дозвілля.

Результати впровадження розробленої програми соціально-педагогічної діяльності з профілактики комп'ютерної адикції старших підлітків у закладі загальної середньої освіти підтвердили її ефективність – результати повторного діагностування після реалізації програми в експериментальній групі засвідчили підвищення рівня знань підлітків про явище залежності від комп'ютера і обміну інформації в його межах та рівня здатності до емоційно-вольової регуляції власної поведінки, особливих успіхів було досягнуто за ціннісно-мотиваційним критерієм. У контрольній групі також відмічалися успіхи, тож опосередкований вплив дає певні позитивні результати.

Уважаємо, що на наступних етапах соціально-педагогічного дослідження потрібно звернути увагу на доповнення програми заходами щодо ширшого залучення підлітків до соціально-спрямованих заходів та акцій для досягнення стійких позитивних результатів й переорієнтації підростаючого покоління на самореалізацію у реальному, а не віртуальному світі, набуття ними здатності до позитивної соціально спрямованої діяльності й самоствердження через позитивні вчинки.

Збаранська Д.В.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ДБСТ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент В.В. Костіна

Зниження виховного впливу дитячих і молодіжних громадських організацій, поширення різноманітних кризових явищ у суспільстві призвели до розповсюдження агресії, зростання насильства, жорстокості у поведінці дітей та